

EL uus õhukvaliteedi direktiiv ja tee puhtama õhu poole

Heidi Koger
Välisõhu osakonna juhataja

Kui puhas peab olema õhk, mida me hingame?

EL õhukvaliteedi poliitika positiivne trend

Õhusaaste vähenemine

- PM_{2,5}-ga seotud enneaegsed surmad vähenesid aastatel 2005–2022 umbes 45%

Puhtamate tehnoloogiate mõju

- Rangemad nõuded ja teaduspõhine poliitika on parandanud õhukvaliteeti ja vähendanud tervisekahju

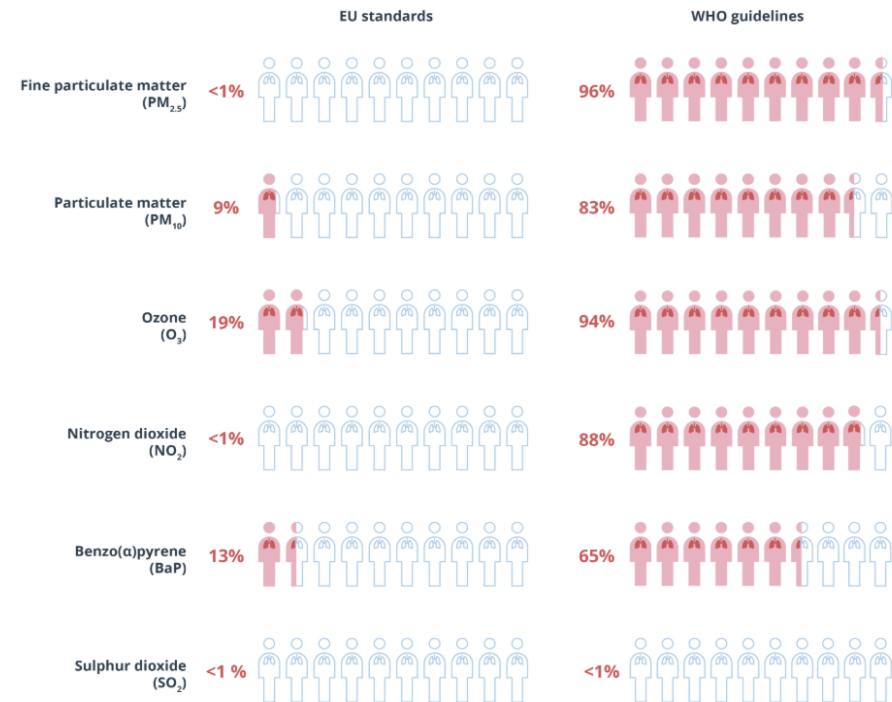
Potentsiaal täiendavaks paranemiseks

- WHO soovituste täitmine aitaks vältida sadu tuhandeid enneaegseid surmasid aastas

(Näiteks 2022. aastal seostati PM_{2,5}-ga 239 000 enneaegset surma ELis)

Poliitika uus suund

- Eesmärk ei ole ainult piirnormide täitmine, vaid inimeste tervise kaitse - fookus on tervisekahju vähendamisel

Pildil: ELi linnaelanike osakaal, kes puutusid aastal 2022 kokku õhusaasteainete kontsentratsiooniga, mis ületas ELi õhukvaliteedi piirväärtust ja WHO suuniseid/Europe's air quality status 2024

KLIIMAMINISTEERIUM

PM_{2,5}

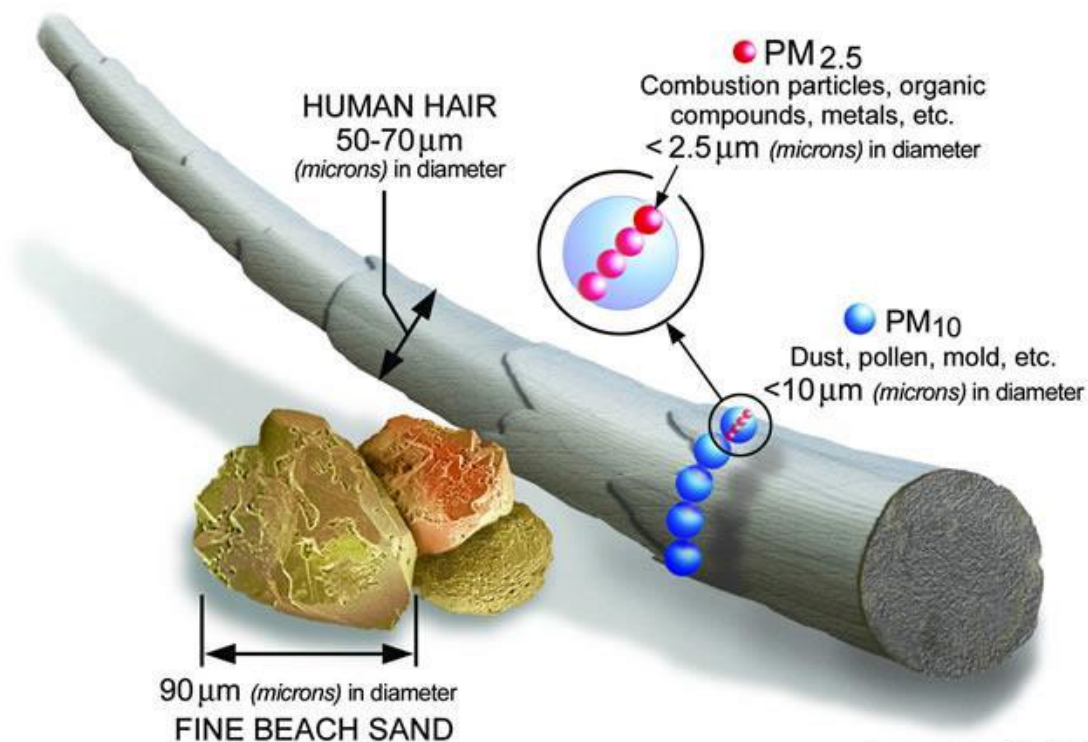
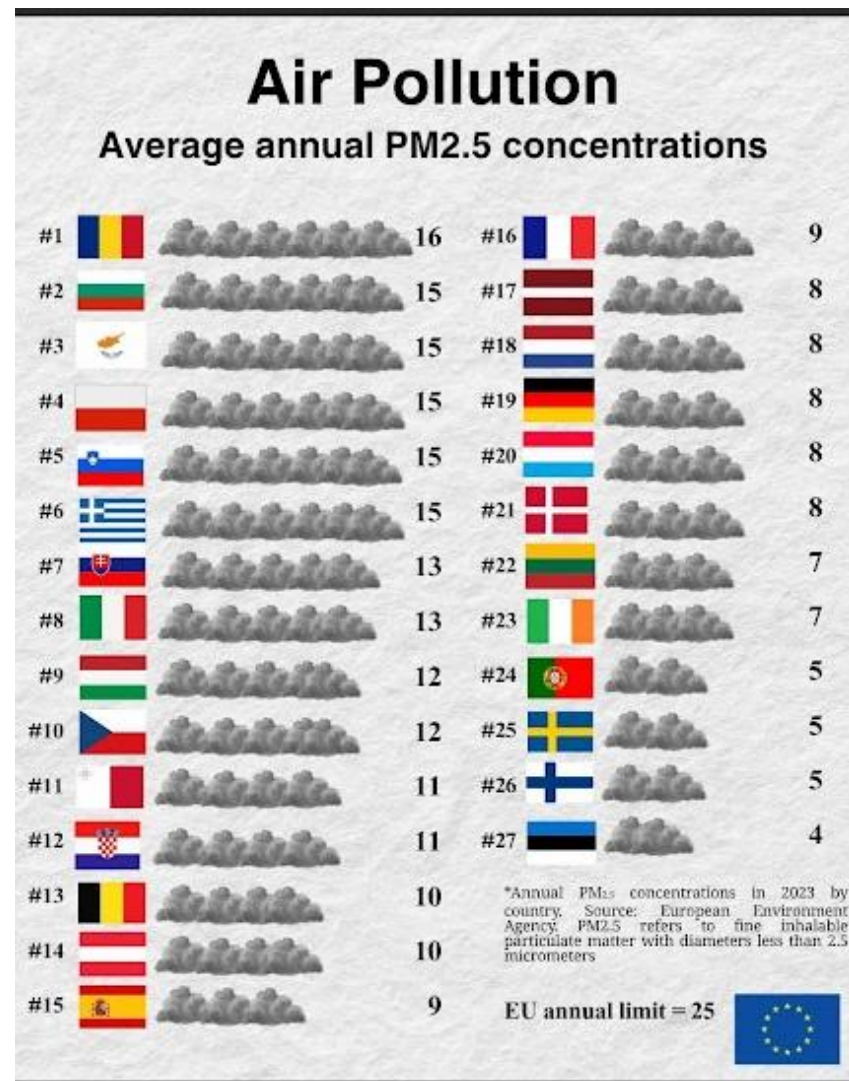

Image courtesy of the U.S. EPA

ÜRO õhukonventsioon: piiriülene koostöö puhtama õhu nimel aastast 1979

Piiriülene õhukaitse

Õhukonventsioon vähendab piiriülest õhusaastet, kaitstes inimeste tervist ja keskkonda

Teaduse ja poliitika sidusus

Poliitilisi kokkuleppeid kujundatakse otseselt teaduslike hinnangute ja seireandmete põhjal.

Rahvusvaheline koostöö

51 osapoole koostöö võimaldab saavutada tulemusi, mida riigid üksi ei suudaks, parandades kogu piirkonna õhukvaliteeti.

Konventsiooni edu ja tulevik

On edukas keskkonnaleping, mille alusel on õhusaaste märkimisväärselt vähenenud ning mis seab uusi terviseriske vähendavaid eesmärgi.

Göteborgi protokoll ülevaatamine ja uuendamine

Täna

Göteborgi protokoll kehtib
Vähendamiskohustused (2020
raamistik)
Fookus: tervis ja ökosüsteemid

Võimalikud uued sihid
Uued
vähendamiskohustused
BC, NH₃ ja CH₄ lisamine
(*arutelufaasis*)

2040

Õhukvaliteedi eesmärgid annavad suuna, teised poliitikad aitavad selleni jõuda

NULLSAASTE VISIOON 2050

ÕHUKVALITEEDI NÕUDED

Uus õhukvaliteedi direktiiv

- 2030. aasta rangemad piirnormid
- Seire ja modelleerimine
- Õhukvaliteedi tegevuskavad

RIIKLIKUD HEITE VÄHENDAMISE KOHUSTUSED

NEC-direktiiv

- Viie peamise õhusaasteaine vähendamine
- Riiklikud programmid ja meetmed
- Piiriülese saaste vähendamine

NÕUDED HEITEALLIKATELE

Tööstus, energia, transport ja küte

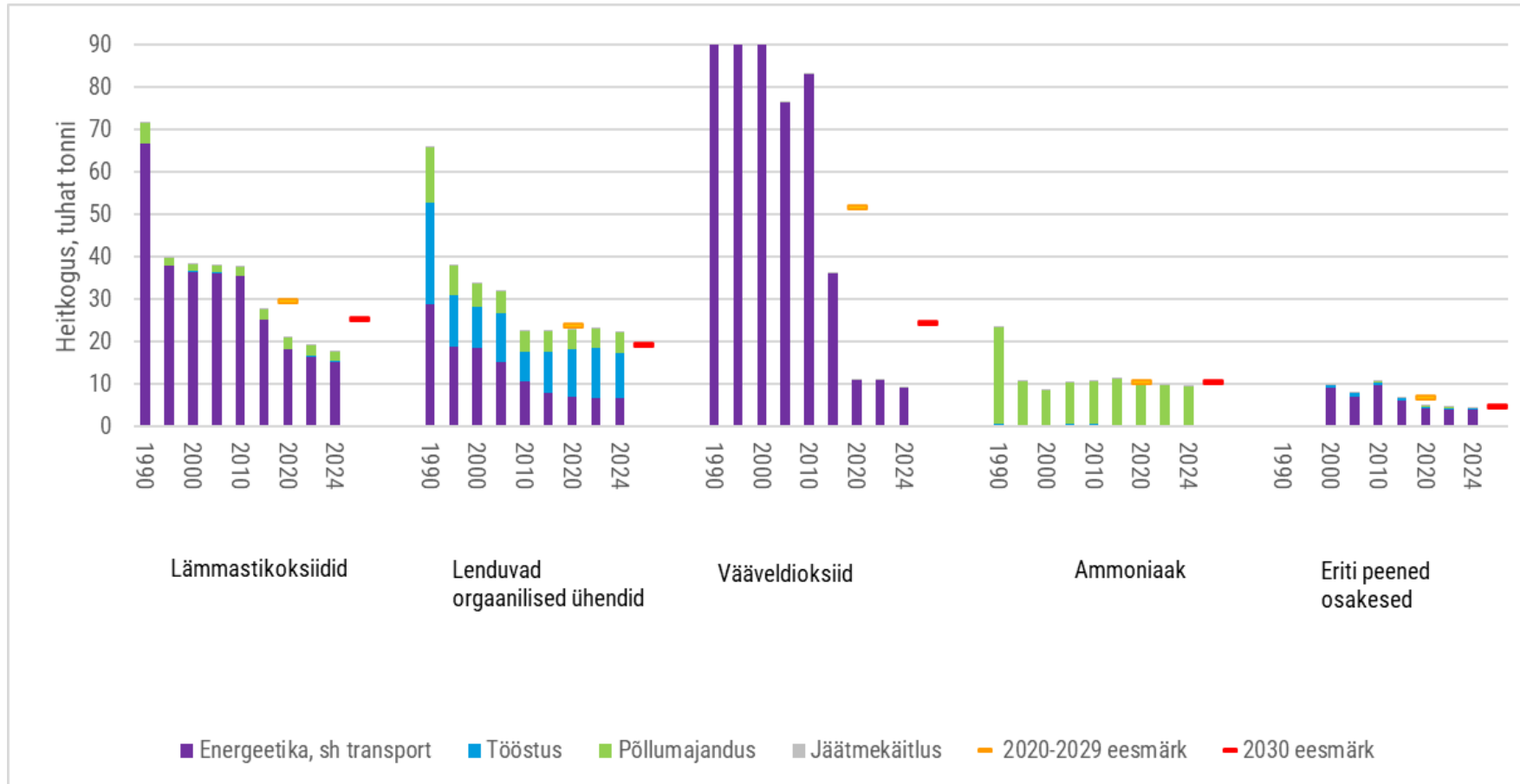
- Tööstus- ja loomakasvatuse direktiiv (IED 2.0)
- Sõidukite heitenormid
- Ökodisain, energia- ja kliimapoliitika

PUHTAM ÕHK

Tulemused sünnivad õhukvaliteedi eesmärkide, riiklike kohustuste ja heiteallikatele seatud nõuete koosmõjus.

Heite vähendamise kohustused

Uus õhukvaliteedi direktiiv 2024/2881

Tervisekeskne lähenemine

- ELi piirväärtused viiakse lähemale WHO soovitustele
- Tugevam inimeste tervise kaitse

Varajane sekkumine

- Õhusaastet vähendatakse enne piirväärtuste ületamist
- Rõhk ennetaval tegevusel

Andmete ja seire tähtsus

- Otsused põhinevad usaldusväärsetel andmetel
- Seire aitab hinnata õhukvaliteeti reaajas

Tervislikum elukeskkond

- Väheneb õhusaaste mõju inimeste tervisele
 - Paraneb elukeskkonna kvaliteet
-

Uued õhukvaliteedi piirväärtused alates 2030

Õhusaasteaine	2021 WHO soovitus	Kehtivad piirväärtused	Uued piirväärtused
PM ₁₀ (aasta)	15 µg/m ³	40 µg/m ³	20 µg/m³
PM ₁₀ (24h)	45 µg/m ³	50 µg/m ³	45 µg/m³
PM _{2.5} (aasta)	5 µg/m ³	25 µg/m ³	10 µg/m³
PM _{2.5} (24h)	15 µg/m ³	-	25 µg/m³
NO ₂ (aasta)	10 µg/m ³	40 µg/m ³	20 µg/m³
NO ₂ (24h)	25 µg/m ³		50 µg/m³
NO ₂ (tunnikeskmise)		200 µg/m ³	200 µg/m³

Mida uus õhukvaliteedi direktiiv tähendab tööstusele?

Direktiiv ei sea tööstusele uusi korstnaheite piirväärtusi.

**Rangemad õhukvaliteedi eesmärgid mõjutavad
üha enam otsuseid ja investeeringuid.**

LOAMENETLUSED

PLANEERIMINE

INVESTEERINGUD

MIDA SEE ETTEVÖTTELE TÄHENDAB?

**Tuleb hinnata varakult oma tegevuse mõju piirkonna õhukvaliteedile ning
kavandada heite vähendamine koos tulevaste investeeringutega.**

Kuidas saavutame uued õhukvaliteedi eesmärgid?

Puhtam õhk eeldab eri valdkondade meetmete koosmõju

01 TRANSPORT

Rohkem ühistransporti ja keskkonnasõbralikke liikumisviise aitab vähendada linnade liiklusheidet.

02 KOHTKÜTE

Kvaliteetsem kütus ja uuemad kütteseadmed vähendavad kütteperioodi heidet ning tervisemõju.

03 ANDMEPÕHINE PLANEERIMINE

Seire ja modelleerimine aitavad kavandada tõhusaid meetmeid ning hinnata nende tegelikku mõju.

04 TERVISEKASU JA ELUKVALITEET

Puhtam õhk toetab inimeste tervist ja võimaldab aktiivsemat elu nii linnas kui ka maal.

Mis me juba teeme?

Euroopa Regionaalarengu Fondi kaasrahastusel:

- ✓ **Uuendame kogu õhuseirevõrgu**
 - 9 seirejaama
 - 3 mobiilset seirejaama
 - lisandub 1 seirejaam Lõuna-Eestisse
- ✓ **Arendame asukohapõhise terviseriski hindamise süsteemi**

Eesmärk on luua asukohapõhine terviseriski hindamise süsteem, mis ühendab õhukvaliteedi seire- ja modelleerimisandmed, ilmaprognoosi ning tervisemõju riskifunktsioonid ühtseks avalikuks veebiteenuseks.

Mis me juba teeme?

Euroopa Regionaalarengu Fondi kaasrahastusel:

✓ Toetame kohtkütteseadmete uuendamist

Toetuse põhieesmärk on parandada tiheasustuspiirkondade õhukvaliteeti.

Toetatakse: tahkel kütusel põhineva kütteseadme asendamist taastuenergiaallikat kasutava kütteseadmega või kaugküttega ning olemasoleva tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamist

Toetust on saanud üle 1270 elamu.

Puhas õhk on meie kõigi
ühisvara. Selle hoidmine algab
väikestest sammudest, mille
mõju ulatub põlvkondade
kaugusele.

Aitäh kuulamast!
